

Aandeel duurzaam geproduceerd hout groeide in 2017 gestaag door

In 2018 heeft Probos voor de zesde keer het marktaandeel duurzaam geproduceerd gezaagd hout, plaatmateriaal en papier en karton op de Nederlandse markt in beeld gebracht voor het ministerie van LNV. Zowel het marktaandeel duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal als papier en karton groeide in 2017 naar 85%. De resultaten voor 2017 maken duidelijk dat de groei voor duurzaam geproduceerd gezaagd hout en plaatmateriaal afvlakt, wat onderschreven wordt door meer recente sectorgegevens.

Aandeel duurzaam geproduceerd hout groeide in 2017 gestaag door

Resultaten van studies voor de Rijksoverheid moeten eerst naar de Tweede Kamer. Dat is de reden waarom het presenteren van de cijfers over 2017 op zich heeft laten wachten. Aangezien verschillende organisaties en bedrijven beleid formuleren op basis van de resultaten, is het relevant ze alsnog te presenteren en de cijfers op basis van de recentere marktontwikkelingen te duiden.

Naar 100% duurzaam

De rijksoverheid heeft de ambitie duurzaam geproduceerd hout tot norm te maken op de Nederlandse markt. Om na te gaan wat de stand van zaken is en waar interventies nodig zijn, is het belangrijk het aandeel duurzaam hout op de Nederlandse markt in kaart te brengen en te monitoren. Daarom zijn over de jaren 2005, 2008, 2011, 2013 en 2015 vergelijkbare onderzoeken uitgevoerd door Probos.

Duurzaam geproduceerd hout

Binnen deze marktmeting definiëren we duurzaam geproduceerd als hout dat voldoet aan het inkoopbeleid van de Nederlandse rijksoverheid (momenteel FSC- en PEFC-gecertificeerd hout). Extra aandacht is besteed aan het inventariseren van tropisch hout met een FLEGT-vergunning. Sinds 15 november 2016 exporteert Indonesië hout met een FLEGT-vergunning, momenteel nog steeds als enige land. Hout met een FLEGT-licentie kent in het kader van de EU houtverordening een 'green-lane' en het is relevant de impact op de markt te volgen.

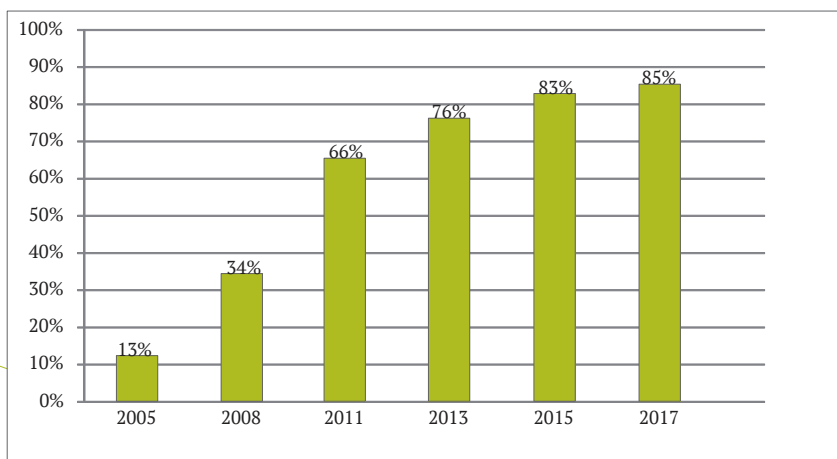
Resultaten 2017

In 2017 is in totaal ruim 5,1 miljoen m³ rondhoutequivalenten (rhe¹) gezaagd hout en plaatmateriaal duurzaam gepro-

Tabel 1 Het totaal volume gecertificeerd gezaagd hout en plaatmaterialen dat in 2015 en 2017 op de Nederlandse markt is gebracht (in m³ rhe).

	FSC	PEFC	Totaal	in %
Totaal			6.049.000	
Totale markt 2017*				
Met certificaat 2017	3.230.000	1.895.000	5.125.000	84,7%
Totale markt 2015*			5.386.000	
Met certificaat 2015	2.458.000	2.027.000	4.485.000	83,3%

* De cijfers voor de 'totale markt' zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/ CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten.

Figuur 1 Het aandeel duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in de periode 2005 - 2017.

duceerd hout op de Nederlandse markt gebracht. Dit komt overeen met 84,7% van het totale Nederlandse verbruik van gezaagd hout en plaatmateriaal (tabel 1); een stijging van bijna 1,5 procentpunt ten opzichte van 2015. In absolute zin is het volume aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt tussen 2015 en 2017 toegenomen met bijna 650.000 m³ rhe. Deze groei is met name het gevolg van het destijds aantrekken van de economie. Echter na uitvoering van zes metingen kunnen we vaststellen dat de groei van het marktaandeel duurzaam geproduceerd hout en plaatmateriaal een afnemende trend vertoont (figuur 1). Dat is niet verrassend, gezien de

relatief hoge marktaandelen van 2015 en 2017. Binnen het aantoonbaar duurzaam geproduceerde volume gezaagd hout en plaatmateriaal op de Nederlandse markt heeft FSC een aandeel van 63% (was 55% in 2015) en PEFC 37% (45% in 2015). Het marktaandeel ten opzichte van het totale Nederlandse houtverbruik komt voor FSC uit op 53,4% en dat van PEFC op 31,3%.

Groei binnen de productgroepen

Drie van de vier productgroepen binnen de primaire houtproducten laten groei zien. Plaatmateriaal, tropisch loofhout en

1 Rhe: Een m³ rondhoutequivalent is de hoeveelheid rondhout die nodig is om een bepaalde hoeveelheid van een product te maken.

gematigd loofhout tonen een lichte stijging van circa 4 procentpunt. Dit brengt de marktaandelen van deze productgroepen op respectievelijk 92,5%, 67,1% en 37,7%.

Het marktaandeel duurzaam voor gezaagd naaldhout is constant gebleven met een percentage van ongeveer 85%. Naaldhout representeert met bijna 54% meer dan de helft van het Nederlandse houtverbruik. Naaldhout en plaatmateriaal vertegenwoordigen samen bijna 80% van het totale houtverbruik.

Gezaagd gematigd loofhout

Uit de resultaten blijkt dat het marktaandeel gematigd loofhout (37,7%) nog steeds ver achterblijft. De emballage-industrie neemt in Nederland ongeveer 2/3 van het verbruik hiervan voor haar rekening. Daarom is binnen de marktstudie een detailstudie uitgevoerd naar de redenen voor het lage aandeel binnen deze sector. Met name het ontbreken van een vraag door klanten van de emballagesector naar FSC- of PEFC-gecertificeerd hout, zorgt ervoor dat het marktaandeel achterblijft. De sector werkt met kleine marges, waardoor de prijs sterk bepalend is, voor waar het hout wordt gekocht (land/ regio/ leverancier) om concurrerend te opereren. Gecertificeerd hout kan duurder zijn en de flexibiliteit beperken, hierdoor kopen veel bedrijven niet standaard gecertificeerd hout. De prijs van de grondstof speelt ook binnen de andere afzetmarkten een rol, maar is minder bepalend dan in de emballagesector.

De detailstudie maakt duidelijk dat wanneer de emballagesector zelf alleen al zou vragen naar duurzaam geproduceerd hout, het marktaandeel binnen deze

productgroep substantieel kan stijgen. In de belangrijkste herkomstlanden is ruim 50% van het bos FSC- of PEFC-gecertificeerd. Het stellen van de vraag en het verhogen van het aandeel sterkt ook het imago van houten pallets en kisten als milieuvriendelijk materiaal. Iets wat de sector graag uitdraagt. Wanneer klanten zich ook meer verantwoordelijk voelen voor deze, vaak tijdelijke en niet zichtbare (verpakkings)producten, én het opnemen in hun duurzaam inkoopbeleid, maakt het de sector makkelijker hout met certificaat voor duurzaam bosbeheer aan te bieden. Ook overheden spelen hier een belangrijke rol.

Gezaagd tropisch loofhout

Binnen de marktmeting is extra aandacht besteed aan de herkomst van het gezaagd tropisch loofhout. Net als in 2015 is Maleisië met 33% (was 36% in 2015) het belangrijkste land van herkomst binnen het totale volume. Daarnaast spelen ook Indonesië (16%), Gabon en Kameroen (beide 14%) een grote rol. Wanneer we kijken naar het land van herkomst voor duurzaam geproduceerd gezaagd tropisch hout, dan is bijna de helft (ca. 47%) afkomstig uit Maleisië. Op ruime afstand gevolgd door Indonesië (13%), Gabon (11%) en Kameroen (7%). Naar schatting is in 2017 zo'n 67.000 m³ rpe tropisch loofhout en plaatmateriaal met een FLEGT-vergunning uit Indonesië op de Nederlandse markt gebracht. Dit komt overeen met bijna 15% van het totale tropische houtverbruik in Nederland.

Recente ontwikkelingen

De Koninklijke Vereniging Van Nederlandse Houtondernemingen (VVNH) brengt jaarlijks de duurzaamheidspercentages van haar leden binnen de product-

groepen naaldhout, hardhout en plaatmateriaal in beeld. Probos voert deze monitoring uit. Een vergelijking tussen de marktaandelen in de jaren 2017 en 2019 binnen de VVNH monitoring laat een groei zien in de marktaandelen voor de productgroepen gezaagd naaldhout, gezaagd gematigd loofhout en plaatmateriaal. Waarbij vooral de groei in het marktaandeel binnen de productgroep gezaagd gematigd loofhout aanzienlijk is. Voor de productgroep gezaagd tropisch hardhout ligt dit anders. Binnen deze productgroep is het marktaandeel in de afgelopen twee jaar met een aantal procentpunten gedaald. De totale import van gezaagd tropisch hardhout is toegenomen, maar het volume met een FSC- of PEFC-certificaat is juist gedaald in deze periode. De afname van het marktaandeel is met name ten koste te gaan van het volume dat wordt geïmporteerd met een PEFC-certificaat. Dit terwijl het areaal PEFC-gecertificeerd in de tropen juist is toegenomen. Opvallend is dat er ook bedrijven zijn waar het marktaandeel toeneemt. Dit betreft zowel grote als kleinere importeurs.

Duurzaam geproduceerd papier en karton

In 2017 is naar schatting bijna 2,5 miljoen ton aantoonbaar duurzaam geproduceerd papier en karton op de Nederlandse markt gebracht. Dat komt overeen met een marktaandeel van 84,7% (66,7% FSC en 18,0% PEFC) (tabel 2). Dit is een forse groei ten opzichte van 2015 (65,6%). Met name grafisch en verpakkingspapier en -karton zijn verantwoordelijk voor deze toename (figuur 2). Verpakkingspapier- en karton is duidelijk de belangrijkste productgroep binnen het verbruik van papier en karton in Nederland.

Werk aan de winkel

Uit de studie blijkt dat in totaal 85% van zowel het papier en karton als de primaire houtproducten op de Nederlandse markt afkomstig is uit duurzaam beheerd bos. Dit klinkt alsof we er bijna zijn, maar het tegenovergestelde is waar. Het laaghangende fruit is immers al een tijd geplukt en kritische productgroepen als tropisch hardhout en gematigd loofhout blijven achter. Dit terwijl 100% duurzaam haalbaar is, wanneer de sector zelf kiest voor 100% duurzaam inkopen en klanten bereid zijn het af te nemen. Dit kan betekenen dat bepaalde houtsoorten of sortimenten niet of minder beschikbaar zijn en dat men bereid moet zijn alternatieven te adviseren en te gebruiken. 100% duurzaam is in het belang van de sector. Niet voor niets wordt bij levenscyclusanalyses (en dergelijke) met hout uit duurzaam beheerde bossen gerekend. Alleen dan scoort hout ten opzichte van andere materialen uitstekend. Als de klant alleen kan kiezen voor duurzaam, valt het prijsargument weg en zijn we op de goede weg. Een strenge handhaving van de EUTR in de EU is hierbij een belangrijke stimulans.

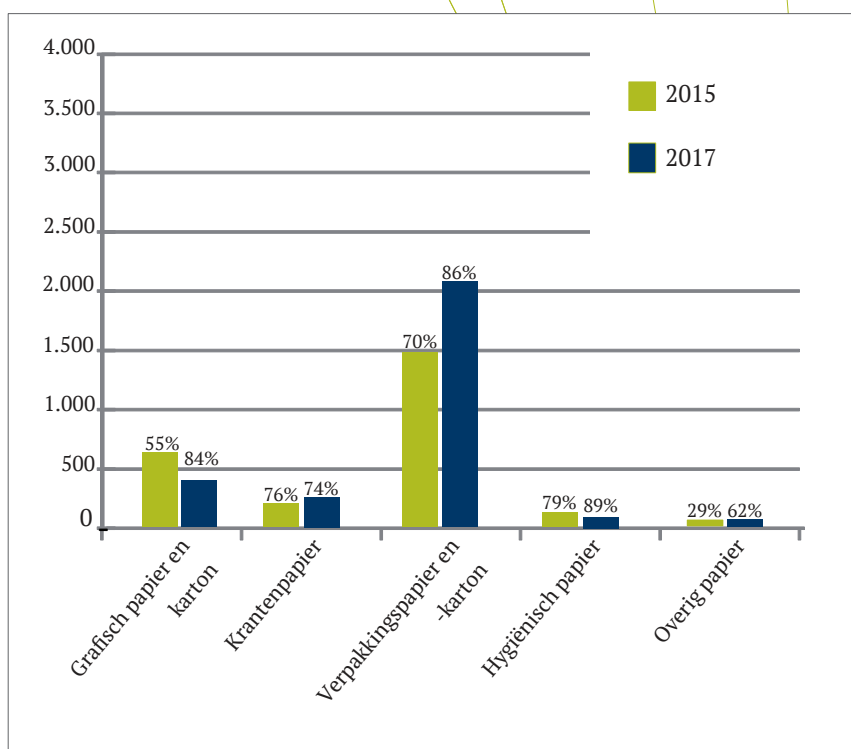
Dat neemt niet weg dat de huidige 'business-case' voor duurzaam bosbeheer uitdagend is. Om te voorkomen dat het aandeel verder stabiliseert of zelfs daalt, moet de vraag naar duurzaam omhoog. Met alleen de Nederlandse vraag houden we de duurzaam beheerde bossen wereldwijd niet overeind. Daarom is internationale samenwerking van belang. Er is werk aan de winkel!

De auteurs danken de brancheorganisaties en alle bedrijven uit de hout- en papiersector die aan de marktmeting hebben

Tabel 2 Het totaal volume duurzaam geproduceerd papier en karton dat in 2015 en 2017 op de Nederlandse markt is gebracht (in ton).

	FSC	PEFC	Totaal	in %
Totaal			2.914.000	
Totale markt 2017*				
Met certificaat 2017	1.942.500	525.700	2.468.200	84,7%
Totale markt 2015*			2.651.000	
Met certificaat 2015	1.395.300	344.200	1.739.500	65,6%

* De cijfers voor de totale markt zijn gebaseerd op de jaarlijkse Probos/ CBS productie- en handelsstatistieken voor hout- en papierproducten.

Figuur 2 Hoeveelheden papier en karton (in 1.000 ton) op de Nederlandse markt in 2015 en 2017 per productgroep en het marktaandeel per productgroep dat is voorzien van een FSC- of PEFC-certificaat. De percentages geven het aandeel duurzaam geproduceerd weer.

meegewerkt. Alleen door hun medewerking levert de marktmeting bruikbare resultaten op en kunnen we bijdragen aan het uiteindelijke doel: het stimuleren van duurzaam bosbeheer wereldwijd.

Het rapport met alle resultaten is te downloaden via www.probos.nl.

Sander Teeuwen, Jan Oldenburger & Mark van Benthem

Foto voorblad Mark van Benthem, Probos